

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму
Кафедра педагогіки та психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія

Галузь знань	_____	18 «Виробництво та технології»
Спеціальність	_____	181 «Харчові технології»
Назва освітньої програми	_____	Ресторанні технології
Рівень вищої освіти	_____	перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, канд. психол.н. Бедан Вікторія Борисівна	063-403-72-08	beviko@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

«Психологія» є загальноосвітнім курсом професійної підготовки фахівців, що спрямована на вивчення та розуміння базових категорій і понять психології, системи психологічних знань, закономірностей, механізмів, підходів щодо вивчення психічних та пізнавальних процесів, станів та властивостей особистості, емоційно-вольової сфери та індивідуальних властивостей особистості. Навчальна дисципліна «Психологія» розглядає поведінку, діяльність, вчинки, взаємодію людей у малих і великих соціальних групах; психофізіологічні процеси та механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності. Засвоєні знання з дисципліни «Психологія» надають можливість здобувачам не тільки оволодіти системою психологічних знань, а й забезпечують формування на цій основі професійно-психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та майбутній діяльності спеціаліста на роботі, в тому числі у сфері надання послуг. Ознайомлення здобувачів з основами психології передбачає набуття знань щодо розуміння поведінки людини, яка виступає в ролі гостя закладу, психологічних особливостей спілкування з урахуванням індивідуально-психологічних властивостей особистості, пізнання свого внутрішнього світу з метою свідомого регулювання власної поведінки, розбиратися в поведінці колег, для надання їм за необхідності психологічної допомоги та підтримки.

Мета вивчення дисципліни — допомогти здобувачам засвоїти теоретичні і методичні підходи, надати фундаментальні знання та розкрити закономірності функціонування та проявів психіки особистості, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

11. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для забезпечення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 11. Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб

Навчальна дисципліна Психологія забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.

ПРН 26. Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо.

ПРН 27. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знати:

- предмет, основні категорії, принципи та методи психології як науки, структуру та логіку побудови психології, її зв'язок з іншими науками;
- категорійно-понятійний апарат науки;
- психологічні характеристики психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів та утворень;
- основні закономірності функціонування психічних пізнавальних процесів;
- закономірності формування і розвитку особистості;

- фактори формування особистості;
- зміст і механізми роботи інтелектуальної, афективної та вольової сфер особистості;
- характеристику понять «особистість», темперамент», «характер»;
- специфіку розвитку та проявів психічних властивостей людини.

Уміти:

- застосовувати категоріальний апарат психології в системі професійного навчання і практичної діяльності;
- враховувати основні психічні, соціально-психологічні та психофізіологічні прояви особистості;
- сприймати науково обгрунтовану психологічну інтерпретацію структурних елементів психіки особистості;
- усвідомлювати власну психічну сферу;
- аналізувати різноманітні види діяльності;
- пізнавати рівень розвитку психічних пізнавальних процесів у особистості.
- вирізняти особливості мислення та інтелекту;
- визначати індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні;

Навички:

- формування здобувачами навичок свідомого самоконтролю та саморегуляції власних психічних станів та поведінки;
- набуття навичок пояснення і використання в практичній діяльності особливостей перебігу психічних процесів, функціонування психічних станів та прояву психічних властивостей.
- застосування психологічних знань в умовах професійної діяльності.
- розрізняти індивідуально-психологічні якості та властивості, а також характеристики людської особистості у цілому, з метою найефективнішої взаємодії в різних видах діяльності.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
3	90	14 / 6	14 / 6	62 / 78	2	3	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості	28	4	4	20	32	1	1	30
Тема 2. Пізнавальні психічні процеси	26	4	4	18	32	1	1	30
Тема 3. Емоційно-вольові процеси	26	4	4	18	24	2	2	20
Тема 4. Діяльність: психологічний аналіз	24	4	4	16	22	1	1	20
Тема 5. Психологія особистості	24	4	4	16	24	2	2	20
Тема 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості	24	4	4	16	24	2	2	20
Тема 7. Потреби, мотиви, мотивації особистості	28	6	6	16	22	1	1	20
Усього годин	180	30	30	120	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle та онлайн ресурсів Zoom, Google Classroom та Google Meet. Практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою. В процесі навчання використовується проектор EPSON EB-X9, проекційний стаціонарний екран. Ноутбук ASUS E509D AMD Ryzen 3 3200U with Radeon Vega Mobile Gfx 2,60 GHz. ASUS n3050i-c/ Intel(R) Celeron(R) CPU N3050 1.60 GHz.

Програмне забезпечення: Linux ubuntu, Libreoffice, Blender, Autodesk Homestyler, Planner 5D, Remplanner, SmartDraw, GOOGLE ANALYTICS, CANVA, Google SketchUp, Figma. Доступ до Інтернету.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Психологія» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, доповіді, розрахункового завдання.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Психологія як наука. Розвиток психіки і свідомості</p> <p>1. Становлення психологічної думки в Україні. 2. Мозок і психіка. 3. Свідоме та несвідоме в психічній діяльності людини. 4. Напрямки психології: - психоаналіз З.Фрейда - Біхевіоризм як психологічна наука про поведження - Основні положення гештальт-психології.</p> <p>Доповідь/Есе</p> <p>1. В чому проявляється відмінність і зв'язок життєвої і наукової психології? 2. Місце психології в системі підготовки працівників готельно-ресторанної справи. 3. Психологія як наука про душу</p> <p>Творче завдання:</p> <p>1. Ділова гра та групова дискусія щодо творчого представлення зв'язку психології з іншими науками. Розробка карти-схеми: «Місце загальної психології в системі наук про людину». Здобувачі вищої освіти, презентуючи власні дослідження щодо проблематики дисципліни, пропонують власні способи вирішення поставлених психологічних задач і проблем. 2. Розробка карти-схеми: «Відмінність психіки людини та тварини». Групова дискусія та обговорення.</p>	20	30
2	<p>Тема 2. Пізнавальні психічні процеси</p> <p>1. Спостереження і спостережливість. 2. Зв'язок уяви з об'єктивною дійсністю. 3. Процес створення образів уяви. Різновиди уяви. 4. Індивідуальні особливості пам'яті. 5. Гіпноз і навіювання як феномен впливу. 6. Особливості екстрасенсорного сприймання. 7. Уява та інтуїція</p> <p>Доповідь/Есе</p> <p>1. Роль і місце уваги в психічній діяльності бармена (офіціанта). 2. Мнемотехнічні прийоми (прийоми оперативного і правильного запам'ятовування). 4. Прийоми професійного мислення в діяльності працівників сфери надання послуг. 5. Поняття мови як пізнавального процесу та її значення в комунікативній діяльності працівників готельно-ресторанної справи (бармена, офіціанта за вибором). 6. Феноменальні можливості людської пам'яті. Феномен Шерешевського</p> <p>Тестовий контроль на тему «Увага, Пм'ять» на платформі QUIZZIS</p>	18	30

3	<p>Тема 3. Емоційно-вольові процеси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння емоцій інших людей та емоційна здатність як професійно важлива якість працівників готельно-ресторанної справи. 2. Ідентифікація емоцій за мімікою та пантомімікою. 3. Керування емоціями. Емоційна поведінка. 4. Психологія кохання. <p>Доповідь/Есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Почуття, як і всі психічні процеси, є відображенням дійсності. Як здійснюється відображення дійсності в почуттях і чим воно відрізняється від відображення, що здійснюється в процесах сприйняття, пам'яті та ін.? 2. Емоційний стан часто визначає успіх діяльності людини. Опишіть, які емоційні стани виникають у Вас під час підготовки до занять, в процесі навчання (переважна настрої, стан натхнення, пристрасть до навчання і т.д., піддаєтеся ви афектам і як це позначається на навчанні, роботі)? 3. Одним з проявів волі людини є її витримка. На конкретних прикладах встановіть: чим міє людина володіти собою під час занять, при виконанні важких завдань і т.д.; чи є витримка звичною для неї або вимагає великих зусиль? <p>Тестовий контроль на тему «Емоції. Воля» на платформі QUIZZIS</p>	18	20
4	<p>Тема 4. Діяльність: психологічний аналіз</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте взаємозв'язок установки та діяльності. 2. Активність і саморегуляція як стрижневі характеристики діяльності і поведінки особистості. 3. Порівняльна характеристика процесуальної та особистісної саморегуляції. 4. Проаналізуйте взаємозв'язок мотивацій діяльності та поведінки особистості. 5. Визначте джерела активності особистості <p>Доповідь/Есе</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Професійна придатність та її роль у формуванні майбутньої діяльності. Поясніть взаємозв'язок індивідуального стилю діяльності та професійної придатності особистості. 2. Енергопотенціал людини та її здатність до діяльності. 3. Психологічний зміст натхнення як творчого стану. <p>Практична частина: робота з методиками:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) тест Т. Лірі — вивчення стилю і структури міжособистісних стосунків, уявлення про «Я-ідеальне», ставлення до себе; б) соціометрія, референтометрія; в) тест К. Томаса — визначення стилю поведінки в конфліктній ситуації. 	16	20
5	<p>Тема 5. Психологія особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми спрямованості особистості: інтереси, переконання, схильності, світогляд, ідеали, установки, потяги. <p>Творче завдання:</p>	16	20

	<p>Групова дискусія. Розробка дерева-схеми «Структура особистості в різних напрямках психології». Під час завдання реалізується пошук власних способів вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, аргументуються власні рішення щодо їх розв'язання. Обговорення результатів</p> <p>Практична частина заняття: робота з методиками:</p> <p>а) визначення спрямованості особистості;</p> <p>б) символічні завдання на виявлення «соціального-Я» (ідентифікація, егоцентричність, самооцінка, сила, соціальна зацікавленість);</p> <p>в) «Будинок-дерево-людина»;</p> <p>г) опитувальник САН — оперативна оцінка самопочуття, активності, настрою;</p> <p>г) методика Ч. Д. Спілбергера. Шкала самооцінки — дослідження рівня реактивної та особистісної тривожності;</p> <p>д) особистісна шкала вияву тривоги (шкала Дж. Тейлора);</p> <p>е) «Шкала тривоги В. Г. Норахідзе».</p> <p>Тренінгові вправи на психомоторику.</p>		
6	<p>Тема 6. Індивідуально-психологічні особливості особистості</p> <p>1. Поняття про задатки людини в психології.</p> <p>2. Здібності як психічне явище особистості. Структура здібностей</p> <p>3. Види здібностей. Загальні та спеціальні здібності.</p> <p>Доповідь/Есе</p> <p>1. Обдарованість. Талант. Геніальність.</p> <p>2. Розвиток здібностей. Сенситивний період та відповідна діяльність.</p> <p>3. Вік і здібності.</p> <p>4. Здібності і професія.</p> <p>5. Значення темпераменту для психологічної сумісності людей і виконання різних видів професійної діяльності.</p> <p>Творче завдання</p> <p>Підготуватись до дискусії. Питання додискусії</p> <p>1. Чи можна зробити висновок про темперамент людини з будь-якого одноразового прояву? У яких життєвих ситуаціях темперамент людини проявляється найбільш повно?</p> <p>2. Чи можна стверджувати, що темперамент безпосередньо впливає на формування рис характеру людини?</p> <p>3. Чи можна фактичний успіх в певній діяльності визначити як здатності?</p> <p>4. Як пов'язані між собою характер і темперамент?</p> <p>5. Яка існує залежність між здібностями, вміннями і знаннями?</p> <p>Тестовий контроль на тему «Темперамент. Характер» на платформі QUIZZIS</p>	16	20
7	<p>Тема 7. Потреби, мотиви, мотивації особистості</p> <p>1. Проаналізуйте взаємозв'язок мотивацій діяльності та поведінки особистості</p>	16	20

2. Проаналізуйте класифікацію потреб особистості. 3. Характеристика видів мотивації. 4. Потреби як джерело активності. 5. Мотивація як прояв потреб особистості. Види мотивів. Рівень домагань. Доповідь/Есе 1. Альтруїзм і емпатія як мотиви. 2. Мотив афіліації. 3. Основні стилі спілкування та їхня ефективність у різних видах діяльності. 4. Ціннісні орієнтації особистості.		
Всього	120	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль – опитування, тестування, контрольні роботи	50%
підсумковий контроль - залік	50%
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; практичні завдання, екзамен

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка допрактичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	20
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка контрольних робіт (завдань)	5

Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	5
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.4. Підготовка доповіді (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів доповіді (есе)	5
1.5. Виконання розрахункових завдань	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Перевірка правильності виконання	10
1.6. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка допрактичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	5
За виконання контрольних робіт(завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка контрольних робіт (завдань)	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	5
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.4. Підготовка доповіді (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів доповіді (есе) під час ІКР	5
1.5. Виконання розрахункових завдань	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Перевірка правильності виконання	10
1.6. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для екзамену/заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «зараховано» (А) – від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, виконав завдання до самостійної роботи, презентував доповідь (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» (В) – від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та практичних заняттях, виконав завдання до самостійної роботи, презентував доповідь (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» (С) – від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність виконаних завдань до самостійної роботи, доповіді (есе) та активність у науково-дослідній роботі;

- «зараховано» (D) – від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується виконання завдань до

²Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

самостійної роботи, доповіді (есе);

- «зараховано» (E) – від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та практичних заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, не всі завдання до самостійної роботи виконано у повному обсязі.

- «не зараховано» (FX) – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «не зараховано» (F) – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою
		залік
90-100 (10-12)	A	зараховано
82-89 (8-9)	B	
74-81(6-7)	C	
64-73 (5)	D	
60-63 (4)	E	
35-59 (3)	FX	не зараховано
1-34 (2)	F	

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бедан В.Б. Практикум із загальної психології для здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія». Навчально-методичне видання. Одеса: Фенікс, 2021. С.100. URL: <http://moodle.onua.edu.ua>

2. Бедан В.Б. Робочий зошит. Практикум із загальної психології для здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія». Навчально-методичне видання. Одеса: Фенікс, 2021. С.150. URL: <http://moodle.onua.edu.ua>

3. Велитченко Л.К. Вступ до загальної психології : програм. довідник / Одеса: Вид. В. В. Букаєв, 2012. – 406 с.

5 Загальна психологія. Навч. посіб. / [Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В.]. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.

6. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчукін.]; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - К. : Каравела , 2011. - 464 с.

7. Загальна психологія : навч. посібник. - Київ : Центр учбов. літ., 2017. - 296 с.

Допоміжна

1. Іванова О.В. Психологія: вступ до спеціальності : навч. посібник. - Київ : Центр учбов. літ., 2018. - 184 с.

2. Ільїна М.Л. Загальна психологія: теорія та практикум : навч. посібник / Суми: Унів. кн., 2011. – 352 с.

3. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів : навч.-метод. посібник / С. А. Поліщук. Суми: Унів. кн.,

2012. – 135 с.

4. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію : навч. посібник / Ю.О. Приходько. - 2-ге вид. К.: Каравела, 2010. – 233 с.

5. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посібник. К.: Академвидав, 2011. - 465 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library

2. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>

3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>

4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>